

ΕΣ-ΕΣ-ΕΣ-ΕΡ ΡΩΣΣΙΑ

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΥΨΙΚΑΜΙΝΟΣ

ΚΑΣΤΑΛΙΑ, 1935 — ΓΑΛΛΑΣΙΑΣ, 1962-1969
ΠΛΕΙΑΣ, 1974-1979 — ΑΓΡΑ, 1980

ΕΝΔΟΧΩΡΑ

(1934-1937)

ΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ, 1945 — ΓΑΛΛΑΣΙΑΣ, 1962-1969
ΠΛΕΙΑΣ, 1974-1979 — ΑΓΡΑ, 1980

ΓΡΑΦΤΑ Ή ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
(1936-1946)

ΔΙΦΡΟΣ, 1960 — ΠΛΕΙΑΣ, 1974-1979 — ΑΓΡΑ, 1980

ΑΡΙΩ Ή ΠΛΟΥΣ ΑΒΡΟΣΤΑΤΟΥ

« ΠΑΛΙ », Τεύχη 1, 2-3, 4, 1964-1965 — ΥΨΙΛΟΝ, 1980

Ο ΔΡΟΜΟΣ

ΤΡΑΜ, 1974

ΟΚΤΑΝΑ

ΙΚΑΡΟΣ, 1980

ΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΠΑΣΑΙ Ή

Η ΣΗΜΕΡΟΝ ΩΣ ΑΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΩΣ ΧΘΕΣ

ΑΓΡΑ, 1984

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΣ

τ. 1-8 — ΑΓΡΑ, 1990-1992

Μετάρραση

ΠΙΚΑΣΣΟ : ΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙΑ

(Θεατρικό έργο σε έξι πράξεις)

ΑΓΡΑ, 1979

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ

ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 1962 ὁ Ἄ. Ἐμπειρῖκος, ὁ Ὁ. Ἐλύτης, ὁ Γ. Θεοδοκᾶς καὶ ὁ γιατρὸς Σ. Σπηλιόπουλος ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης, ταξιδεύουν στὴ Ρωσσία (Ὀδησσὸς - Μόσχα - Λένινγκραντ) ὡς προσκεκλημένοι τοῦ Ἑλληνοσοβιετικοῦ Συνδέσμου (« Ε.Σ.Σ.Δ. - Ἑλλάς »).¹ Αὐτὸ τὸ ταξίδι ἀποτελεῖ γιὰ τὸν Ἐμπειρῖκο προσκύνημα καὶ νοσταλγικὴ ἐπιστροφή στὴν ἀγαπημένη του Ρωσσία, πού εἶχε νὰ τὴν ἐπισκεφθεῖ ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1914, καθὼς ἡ μητέρα του (κατὰ τὸ ἥμισυ Ρωσσίδα) ταξίδευε τακτικὰ τὰ χρόνια ἐκεῖνα στὴν Κριμαία μετὰ τὸν μικρὸν Ἄνδρέα καὶ περνοῦσαν τὰ καλοκαίρια τοὺς κοντὰ στοὺς θεῖους τοῦ Πέτρο καὶ Δημήτρη. Τὸ ποίημα « Ἐς - Ἐς - Ἐς - Ἐρ Ρωσσία », χρονικὸ τῆς νέας ἐπίσκεψής του, μπορεῖ νὰ διαβαστεῖ σὲ πολλὰ ἐπίπεδα : ὡς κείμενο αὐτοβιογραφικὸ, διαποτισμένο ὅπως εἶναι ἀπὸ μνήμες τῶν παιδικῶν καὶ νεανικῶν του χρόνων (πρβ. λ.χ. τὸ « Ἄμοῦρ - Ἄμοῦρ » τῶν *Γραπτῶν*, τὴ συνέντευξή του στὴν Ἄ. Σκαρπαλέζου, *Ἡριδανὸς* 4, 1976, καὶ τὸ ποίημα « Δὲν λησμονῶ ποτὲ τὸν Λέοντα Τολστόϊ, τὸν πρῶτο δάσκαλό μου », *Ἡ σήμερον ὡς αὔριον καὶ ὡς χθές*, 105, ἀπὸ ὅπου καὶ ἡ τελευταία στροφή τοῦ παρόντος ποιήματος, τὴν ὁποία παραθέτει, ὅπως ἄλλωστε δηλώνει, ἀπὸ μνήμης, μετὰ κάποιες διαφορές)· μπορεῖ ἐπίσης νὰ διαβαστεῖ ὡς ἱστορικὸ ντοκουμέντο ἀλλὰ καὶ ὡς εὐφυὲς καὶ προσεκτικὸ συνάμα πολιτικὸ σχόλιο μιᾶς κρίσιμης ἐποχῆς, παρωχημένης πλέον (σύγκρινε λ.χ. τὸ ποίημα τοῦ Ἐμπειρῖκου μετὰ τὸ ποίημα τοῦ Aragon « Κόκκινο Μέτωπο », μετα-

1. Περισσότερα γιὰ τὴν ἐπίσκεψη τῶν τριῶν συγγραφέων καὶ γιὰ τὶς ἐτυπώσεις τοὺς ἀπὸ αὐτὸ τὸ ταξίδι, βλ. Γ. Θεοδοκᾶς, *Ταξίδια (Περσία - Ρουμανία - Σοβιετικὴ Ἑνωσις - Βουλγαρία)*, Ἔστια, 1971, σελ. 67-100, καὶ *Ἀγγή*, Παρασκευὴ 22 Μαρτίου 1963.

φρασμένο από τον Νικήτα Ράντο, *Νέοι Πρωτοπόροι*, 7-8, 'Ιούν.-'Ιουλ. 1932, σελ. 276-77). Πέρα όμως από όλα αυτά, το μακρὸ ἀφηγηματικὸ ποίημα ἀποτελεῖ αὐτόνομο καλλιτεχνικὸ ἔργο, ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ τρυφερὰ καὶ ἐνδιαφέροντα κείμενα τοῦ 'Εμπειρικοῦ.

Μετὰ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐκδόσεως τοῦ μείζονος ἔργου τοῦ 'Εμπειρικοῦ, τοῦ *Μεγάλου 'Ανατολικοῦ*, ἀπομένει νὰ δημοσιευτοῦν τὰ κατάλοιπα τοῦ ποιητῆ, τὰ ὁποῖα, ὅταν ἔρθει ὁ χρόνος, θὰ ἀποτελέσουν τρεῖς-τέσσερις τόμους ὡς *Παραλειπόμενα*. Ἡ ἐκδοσὴ θὰ εἶναι κριτικὴ καὶ θὰ ὑποστηρίζεται μὲ τὰ ἀπαραίτητα σχόλια.

Τὸ « 'Ες-'Ες-'Ες-'Ερ Ρωσσία » ἀνήκει σὲ αὐτὴ τὴν κατηγορίαν τῶν καταλοίπων. Εἶναι καθαρογραμμμένο, μὲ δική του στιχαριθμῆση καὶ μὲ ἐλάχιστες διορθώσεις, ἀλλαγές καὶ διττογραφίες. Οἱ διττογραφίες καὶ οἱ ἐπιπλέον στίχοι ἐκτὸς τῆς στιχαριθμῆσεως τοῦ ποιητῆ, τυπώνονται μὲ μικρότερα στοιχεῖα. Οἱ ἀγκύλες μὲ τίς τελείες δηλώνουν τοὺς στίχους ποὺ ἔχουν διαγραφεῖ χωρὶς νὰ ἔχει ἀλλάξει ἡ στιχαριθμῆση.

Ἡ αὐτοτελὴς ἐκδοσὴ τοῦ ποιήματος, σὲ περιορισμένο ἀριθμὸ ἀντιτύπων, γίνεται γιὰ νὰ τιμηθοῦν τὰ εἴκοσι χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ποιητῆ.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ

ΕΣ - ΕΣ - ΕΣ - ΕΡ ΡΩΣΣΙΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣΟΒΙΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ καλεσμένος

Εἰς τὸ 'Αρμπάτ ἐστάθηκα μιὰ μέρα

Μὲς στὴν καρδιά τῆς Μόσχας

'Απὸ βαθειὰ συγκίνηση συγκλονισμένος

5 Ἐκεῖ ποὺ ὑψώνονται ἀχλαδωτοὶ τῶν ἐκκλησιῶν οἱ τροῦλλοι

Καὶ ἀπλώνονται οἱ δεῖκτες τῶν χεριῶν τοῦ Λένιν

'Υπὸ τὰ κόκκινα τῶν ὑψηλῶν κτιρίων ἄστρα

Ποὺ νύχτα-μέρα στὸν οὐρανὸ καρφώνουν

Τὴν δόξα τῶν Σοβιέτ.

10 Καὶ ὅπως κυλοῦσε ὁ Μόσκοβας κάτω ἀπὸ τοὺς πάγους τὰ
νερά του

(Ὁ μὴν ἦτο Δεκέμβριος 28 βαθμοὶ)

'Ἐτσι κυλοῦσε ἡ μνήμη μου βαθειὰ μὲς στὴν ψυχὴ μου

Κάτω ἀπὸ τὰ ἐφήμερα τὰ γεγονότα

Τὰ παιδικὰ καὶ νεανικὰ μου χρόνια

15 Τὰ παραδείσια χρόνια

Τὰ χρόνια τῆς 'Ἐδέμ.

Καὶ ἦταν ὡς νὰ συνέβαιναν τὰ πάντα πάλι τώρα

Διότι ὅπως κι ἡ αἴσθησις καὶ ἡ μνήμη εἶναι ποτάμι

Εἶναι μεγάλος ποταμὸς

20 Ποὺ ὅλα τὰ ἐνώνει, ὅλα τὰ δένει στὴν ροὴ του

Σὲ ἀδιάπτωτη συνέχεια
Σὲ ἀδιάπτωτη ἀλληλουχία
Ἄπ' τὴν πηγὴ στὴν ἐκβολή.
(Ἴσως γι' αὐτὸ κι ὅταν ὁ θάνατος μᾶς παίρνῃ
25 Μὲ τὴν στερνὴ πνοή
Ἐλόκληρη βλέπουμε πρὸς τὰ πίσω τὴν ζωὴ μας
Σὰν ὄραμα μονοκόμματο νὰ ξετυλίγεται πρὸς τὴν πηγὴ
Σὲ μιὰ προσπάθεια ἀπεγνωσμένη
Νὰ ξαναζήσουμε Θεέ μου
30 Ἄπ' τὴν ἀρχή.)

Ἔχει πολλὰ ἡ Μόσχα νὰ μᾶς δείξῃ
Μουσεῖα, ἰδρύματα, καὶ θαυμαστὰ ποικίλα
Μπαλλέτα ἀσύγκριτα,
Θέατρα μικρὰ μεγάλα
35 Ποὺ ζωντανεύουν κάθε βράδυ
Τὸν Τσέχωφ τὸν Ἀνδρέγιεφ τὸν Ὀστρόβσκι
Ἄλου τοῦ κόσμου τοὺς καημοὺς
Καὶ τῆς ψυχῆς τὰ μυστικά.

Ὅμως ἀπ' ὅλα πιὸ πολὺ μοῦ ἄρεζε νὰ περιδιαβάζω
40 Στοὺς δρόμους, στοὺς κήπους, στὰ σοκκάκια
Καὶ ποῦ καὶ ποῦ νὰ σταματῶ
Νὰ ξαποστάσω σ' ἓναν πάγκο
Ἀφήνοντας ἐλεύθερη τὴν μνήμη
Σὲ ἄλλες στιγμὲς τὴν φαντασία
45 Καὶ σὲ ἄλλες σὲ μιὰ πλήρη ἐπιμειξία
Τὶς δυὸ μαζύ.

Καὶ ἤρχοντο τὰ ὄραματα
Καὶ ἀνεπτύσσοντο οἱ ρεμβασμοί μου.

Μπροστά μου ἡ Σεβαστούπολις
50 Μὲ τὸ πλατὺ λιμάνι
Ἡ ἄφιξις τῆς αὐλῆς τοῦ Νικολάου Δευτέρου
(Ποὺ ἔσερνε πίσω της παντοῦ τὴν φήμη τοῦ Ρασπούτιν)
Στις θερινές της διακοπές.
Τὰ καταδρομικά μὲ τὰ ψηλὰ φουγάρα
55 (Ὅπως τὸ Ἀβρόρα στὰ ντόκις τοῦ Λενινγκράντ)
Τὸ θωρηκτὸν Πομπεντονόστσεφ
Οἱ ναῦτες τῆς Μαύρης Θαλάσσης
Τὰ γιῶτ —Στάνταρτ καὶ Ἀλμάζ— τοῦ Τσάρου
Καὶ λίγο πιὸ ψηλὰ
60 Στοῦ Πάρκου τὸ Πανόραμα
Μὲ ἀνδρείκελα κρυσταλλωμένα
Οἱ μάχες τοῦ Κριμαϊκοῦ
Ἄκλόνητος στὰ μετερίζια
65 Μὲς στὰ πυρὰ τῶν Ἀγγλογάλλων
Μὲ τηλεσκόπιο κοιτάζει
Τὴν κάθε κίνησι τοῦ ἐχθροῦ
Καὶ ἰδοῦ!
Ὁ Ἴνκερμαν
70 Ἡ Μπαλακλάβα
Τὰ πυροβόλα, τὰ « κουργκάν »
Ἡ Ἐπέλασις
Ὁ λόρδος Ράγκλαν
Ἡ Ἐλαφρά Ταξιαρχία
75 Ἡ Florence Nightingale
Τὸ « Μπόζε Τσαριά Χρανι »
Μπόμπες καὶ βόλια καὶ νεκροὶ
Ποὺ πάνω ἀπὸ τὰ μνήματα
Καὶ ἐπάνω ἀπ' τοὺς θανάτους

80 Σφρῖγος τῆς γῆς!
 Χλόη ἀπαλή φυτρώνει
 « Νεότης, Νεότης, Ἐφηβεία »
 Κοζάκοι Σεβαστούπολις
 Τὰ ἔπη τοῦ Τολστόι

85 Ἡ χλόη τοῦ θείου Ἐρόσκα
 Καὶ μέσ' ἀπ' τὶς ψυχές
 Χαρὰ τῆς γῆς ἀειθαλῆς
 Ἀειθαλῆς καὶ Ἀπέθαντη
 ὦ τζερναζώμ Ρωσσία!

90 Καὶ ξάφνου, νὰ τὰ κτήματα
 Τοῦ θείου μου Δημήτρη!
 (ὦ Τσόρναγια! ὦ Τσόργκουν!)
 Τὸ ξύλινο γιοφύρι
 Καὶ τῶν ἀλόγων τὸ ποδοβολητὸ

95 Ἡ τρίαινα ἢ λινεία
 [.....]
 Οἱ Τάταροι καὶ οἱ Ρῶσσοι
 Τὰ στάχυα ποὺ θροῦζουν
 ὦ μνήμης συντριβάνι!

100 Τὰ ὄμορφα ξανθὰ κορίτσια
 (Ντούνια, Νατάσα καὶ Ὀλγα)
 Οἱ μυρωδιές τῆς γῆς
 Καὶ τὰ τραγούδια ποὺ κυλοῦν
 Σὰν κύματα τοῦ Βόλγα

105 Καὶ οἱ μικρὲς τσιγγάνες
 Κάτω ἀπ' τὰ ράκη τῶν ὀπίων
 Ἐβλεπα καμιὰ φορὰ
 Σὰν μάτια ἐκστατικά
 Στὰ μάτια νὰ μὲ κοιτάζουν

110 Τὰ πιὸ κρυφὰ των θέλγητρα.
 [.....]

Εἶμουν στὰ νειάτα μου τολστοϊστής
 Εἰλικρινῆς ρωσσομαθῆς ἀπλὸς γεροδεμένος
 Φοροῦσα ρούσσικα πουκάμισα καὶ μπότες

115 Ὁργωνα τὸ φθινόπωρο εἰς τὸ πλευρὸ τῶν χωρικῶν
 Τὸ θέρος εἶμουν θεριστῆς
 Ἀπὸ τὶς μυρωδιές τῶν στάχων μεθώντας.

Αὐτὰ συνέβαιναν στὰ χώματα τῆς Ἀττικῆς
 Στὸ τότε κτῆμα μας « Μπογιάτι »

120 (Κοντὰ στὴν σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Ἀθηνῶν-Λαρίσσης)
 Κι ἔλεγα καὶ ξανάλεγα συχνὰ πολὺ
 Ἐχοντας στὴν ψυχὴ μου τὸν ἰσαπόστολο τιτάνα:
 Λέων Νικολάεβιτς βοήθησέ με
 Νὰ κάνω ἐτοῦτο τὸ χωριὸ μιὰ Γιάσναγια Πολιάνα.

125 Ἐχοντας αἷμα ρωσσικὸ στὸ ἑλληνικὸ μου αἷμα
 Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο ἔκανα τὴν εἴσοδό μου
 Στὶς ἐπικράτειες τοῦ πνεύματος ὡς νέος.
 Καὶ ἴσως ὡς τώρα νάμουνα τολστοϊστής

130 Ἄν ὁ χρυσὸς μου δάσκαλος δὲν ἔκανε δυὸ λάθη
 Ὅπως ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς — δύο μεγάλα λάθη
 Τὸν ἔρωτα καταδικάζοντας
 Τὸν ἔρωτα καὶ ὅ,τι τὴν ποίησιν ποιεῖ —
 Τὰ μόνον λάθη καὶ τῶν δύο
 Ἀφοῦ καὶ οἱ δύο

135 Σὲ ὅλα τὰ ἄλλα δίκαιον ἔχουν.

Ναὶ ἴσως νὰ εἶμουν καὶ σήμερα τολστοϊστής

- Ἄν δὲν ὑπῆρχαν τοῦτα τὰ δύο λάθη —
 Τουτέστιν ἀληθινὸς χριστιανὸς
 Καὶ ὡς τὴν στερνὴ μου ἀνάσσα
 140 Χωρὶς τὸ θέατρο τοῦ παπισμοῦ
 Τὰ « pater » καὶ τὰ « mea culpa »
 Καὶ δίχως τῆς ὀρθοδοξίας τὰ δεινὰ
 Τὰ ψέμματα, τὰ ἐγκόλπια καὶ τὰ ράσα.
- Τέτοια καὶ ἄλλα παρόμοια πολλὰ
 145 Στὴν Μόσχα ἤρχοντο στὸ νοῦ μου
 Καθὼς διέσχίζα στενά, λεωφόρους καὶ πλατεῖες
 (Κρεμλῖνο, Σαντόβαγια καὶ Λεωφόρος Λομονόσσωβ)
 Ἡ ὅπως καθόμουν στὸ παράθυρο ρεμβάζοντας
 Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον Οὐκραίνα
 150 Τέτοια καὶ ἄλλα παρόμοια πολλὰ
 Βιογραφικὰ ἢ ἐνθυμήματα τῆς ἱστορίας
 Ἡρχόντο καὶ ἔφευγαν καὶ ξαναἤρχοντο συχνὰ
 Σὰν ἄμπωτις καὶ πλημμυρὶς
 Στὴν μνήμη μου καὶ στὴν ψυχὴ μου.
- 155 Δύο Ἐδὲμ ἐγνώρισα στὸν βίον μου
 Ἄνδρος λέγεται ἢ μιὰ
 Ἡ κορυφαία τῶν Κυκλάδων
 Μὲ τὸ σουραῦλι τοῦ Πανὸς καὶ μὲ τὴν Τραμουντάνα
 (Λάμυρα, Στραπουργιές, Κυπρί)
 ἔπος λαμπρὸ θαλάσσιο τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀρχιπελάγους
 Ρωσσία λέγεται ἢ ἄλλη
 Μὲ τὸν Χριστὸ νὰ εὐλογῇ
 Σὰν Ἄδωνις χρυσὸς πάνω στὰ εἰκονοστάσια
 160 Θάθελα καὶ τίς δυὸ νὰ περιγράψω

- Θάθελα καὶ γιὰ τίς δυὸ ὕμνους νὰ πῶ, νὰ γράψω
 Ὅμως ἐδῶ μιλῶ γιὰ τὴν Ρωσσία μονάχα
 Καὶ ὡς εἶναι φυσικὸν
 Καὶ ὅπως συχνὰ συμβαίνει
 165 Πράξεις ἀνύπαρκτες ἢ καὶ ὑπαρκτὲς
 Προσωπικὲς ἢ ξένες
 Νὰ τίς ἐνσωματώνουν οἱ ποιηταὶ στὰ ποιήματά των
 Ὡς πράγματα ἢ βιώματα ἰδικά των
 Ἔτσι καὶ ἐγὼ σὲ τοῦτο τὸ ποίημά μου
 170 Ἐνσωματώνω
 Ὅ,τι μὲ συγκινεῖ (παρὸν ἢ μέλλον)
 Ὡς βίωμά μου.
- Λοιπὸν δὲν περιγράφω ἀπλῶς μὰ βλέπω
 Ὅπως στὸ σινεμὰ ὅταν πίσω γυρίζῃ ὁ χρόνος
 175 Ἔτσι καὶ τῶρα βλέπω
 Τὴν μάχη τοῦ Μποροντινὸ καὶ τὴν φυγὴ τῆς Βερεζίνα
 Κι ἀκούω ἀνάμεικτη τὴν Μασσαλιώτιδα, μὲ τίς καμπάνες πένθιμα νὰ ἤχου
 Ὡ τί μεγάλη πυρκαγιά!
 Ὁ Ναπολέον κι οἱ στρατάρχαι
 Ἄπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ρωσσίας
 180 Σὰν μαῦρο χιόνι ἀπλώνεται παντοῦ σκοτάδι
 Οὐρλιάζουνε στὴν στέππα οἱ λύκοι
 (Ὁ Παλαμαῆς ριμάριζε τὴ λέξη αὐτὴ μὲ « μπολσεβίκοι »)
 Μὰ ξεσηκώνεται ὁ λαὸς
 Κι οἱ ἐχθροὶ τοῦ τσάρου ἀκόμη
 185 Ψάλλουν τὸ « Μπόζε Τσαριὰ Χρανὶ »
 Καὶ ὅλοι στὴν ἐφοδὸν κραυγάζουν
 « Σὰ Ρόντινου
 Ζὰ νάσου βιέρου »
 Ἔως που στὸ τέλος

- 190 Ἐνας μονόφθαλμος μὲ στιβαρῶν μουζικῶν πλήθη
 Σῶζουν ἐκ νέου τὴν Ρωσσία
 Καθὼς κάτω ἀπ' τὸ δίκωχο μὲ τὴν κονκάρδα
 Ὁ Καῖσαρ παγωμένος βλέπει
 (Τὸν βλέπω καθαρὰ νὰ βλέπη)
- 195 Μὲ ἓνα καρφὶ μὲς στὴν καρδιά του
 Νὰ φεύγη ρακένδυτη μπροστὰ του
 Ταπεινωμένη ξεσχισμένη
 Ἀπὸ κοζάκους εἰς τὰ νῶτα λογχισμένη
 Ἡ ὡς τὰ χθὲς ἀήττητη στρατιά του.
- 200 Εἶναι μέγας ὁ Θεὸς
 Εἶναι μεγάλη ἡ ὥρα
 Τὰ νικητήρια ἀπλώνονται
 Σὰν ἀνοιξίς στὴν χώρα
 Εἶναι πολλὰ τ' ἀρώματα
- 205 Εἶναι πολλὲς οἱ μυγδαλιές
 Κι ἐπάνω ἀπὸ ὅλα τώρα
 (Ὅπως μετὰ τὸ Δώδεκα)
 Μετὰ τὸ Βοροντίνο
 Ἔτσι καὶ πάλι τώρα
- 210 Μετὰ τὸ Στάλινγκράδ
 Μετὰ τὸ Βερολίνο
 Μετὰ τὶς βενζινοφωτιές
 Τῆς τρομερῆς καγκελαρίας (Ποῦ εἶναι ἐκεῖνα τὰ Χάιλ-Τσίγκ)
 Ἐπάνω ἀπ' τὴν Ρωσσία (Ποῦ εἶναι τὰ Χάιλ Χίτλερ)
 Στὸν οὐρανὸν ἀνοίγει
- 215 Τὸ ἴδιο πάντοτε βιβλίον
 Σὰν τετραβάγγελο ἱερὸ
 (Ἰλιάς καὶ Ὀδύσσεια μαζὺ
 Δαιμόνων τάγματα καὶ ἀγγέλων σμήνη)

- Στὸν οὐρανὸν ἀνοίγει
 220 Ἐνα τεράστιον βιβλίον
 Ἐνα βιβλίον θεῖον
 Τοῦ Λέοντος Τολστόϊ
 « Πόλεμος καὶ Εἰρήνη ».

- Καὶ ἔρχονται στὸ νοῦ μου τώρα
 225 Στίχοι παλαιοῦ μου ποιήματος
 Ποῦ ἐδῶ λαμπρὰ ταιριάζουν :

- « Εἰρήνη Εἰρήνη τὸ φιορίνι ἄς χαθῆ
 Κρωγμοὶ γυπῶν νὰ μὴν ἀκούωνται πλέον
 Στούς κήπους τὰ μικρὰ παιδιὰ νὰ παίζουν
 230 Ἀμέριμνα πασίχαρα δοσμένα
 Στούς θρύλους τῶν καλῶν καιρῶν ποῦ φέρνουν
 Τῶν ἐνορμήσεων τὴν εὐλογίαν
 Σὰν ξέσπασμα ἀγαλλιάσεως ποῦ σημαίνει
 Εἰρήνη Εἰρήνη μὲ τὸν φλόκο τῆς Εἰρήνης
 235 Μέσα σὲ φῶς ἀπίστευτον νὰ πλαταγίζῃ
 Μὲ τὴν ὀκτάπηχη τὴν λόγχη μας μπηγμένη
 Κατάστηθα στὸ στῆθος τῶν πολέμων —
 Εἰρήνη Εἰρήνη γέλιο λαγαρὸ τοῦ Πᾶνα
 Εἰρήνη ξέφωτο προφητικὸ στὴν Γιάσναγια Πολιάνα ».

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ
« ΕΣ - ΕΣ - ΕΣ - ΕΡ ΡΩΣΣΙΑ », ΜΕ ΕΠΙΜΕ
ΛΕΙΑ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ ΓΙΑΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗ,
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΜΕ 12" ΑΠΛΑ ΤΗΣ
ΜΟΝΟΥΥΠΙΑΣ, ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΤΥ
ΠΩΘΗΚΕ ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ
ΛΕΝΗ ΣΕ ΧΑΡΤΙ CONQUEROR ΥΔΑΤΟΓΡΑ
ΦΗΜΕΝΟ ΤΩΝ 100 ΓΡΑΜΜ. ΣΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙ
ΣΜΕΝΟ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ 1.500 ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ. ΟΙ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟΥ
Π. ΜΠΟΥΚΑΛΑ. Η ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΕΓΙΝΕ
ΣΤΟΥ ΣΑΚΗ ΜΠΑΣΤΑ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟ
1995 ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
« ΑΓΡΑ ». ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ, ΠΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ
ΝΑ ΤΙΜΗΘΟΥΝ ΤΑ ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΟ
ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΗ, ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΚΙ ΕΠΙ
ΜΕΛΗΘΗΚΕ Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΕΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ἀριθμός ἔκδοσης

327